

Un ciclorama per a Toni Montal

Corria l'any 1957. Els grups d'aficionats al teatre de les comarques gironines ja havien superat l'època de la separació de sexes i de la *Galeria Salesiana*, però es dedicaven als Pastorets o a Rusiñol, a Pemán o a Calvo Sotelo, entre decorats de paper de Pou Vila i amb vestuari de la casa Patuel. De sobte, en un sol dia, tot va canviar. El grup escènic —aleshores se'n deia *elenco*— del Patronat de la Catequística de Figueres anunciava l'estrena de *Nuestra Ciudad*, comèdia dramàtica del nord-americà Thornton Wilder, premi Pulitzer 1938. El director del grup, Antoni M. Montal i Mitjans, conegut artísticament com Toni Montal, encapçalava un repartiment de trenta actors i d'altres tants figurants i assumia, a més, l'escenografia de l'obra.

No es va alçar el teló, perquè Montal l'havia suprimit. Ell mateix va encendre un llumí, en una llotja de pati, mentre l'enorme ciclorama que envoltava l'escenari s'omplia de llum i canviava de colors segons les diverses situacions d'aquella fabulosa paràbola dramàtica sobre la vida, la mort i la relació quotidiana entre els Gibbs, els Webb i tots els habitants de la petita ciutat de Grovers Corners. L'escena buida podia ser un carrer, però també l'interior de les cases, i un bar, i l'església, i el cementiri... Els espectadors anaven de sorpresa en sorpresa: Toni Montal havia obert de bat a bat les portes de la modernitat teatral. Res no va ser igual després d'aquell gran salt: en la història del teatre amateur gironí hi ha, inevitablement, un abans i un després de *Nuestra Ciudad*.

La tasca exemplar i capdavantera de Toni Montal va continuar a la Catequística amb estrenes tan memorables com *Navidades en la casa Bayard*, de Wilder,

El emperador Jones, d'O'Neill, *El admirable Crichton*, de Barrie, o *La herida del tiempo*, de Priestley. A partir de 1959, al capdavant de l'agrupació Arlequín, va estrenar més de vint obres, algunes tan significatives com *El zoo de cristal*, de Williams, o *La muerte de un viajante*, de Miller. Tornà després al Patronat amb *Seis personajes en busca de autor*, de Pirandello, *La visita de la vella dama*, de Dürrenmatt, o *La bona persona de Sezuan*, de Brecht. I sempre amb el rigor del primer dia i amb el segell del seu estil personalíssim. L'any 1970 va crear un grup juvenil, d'on han sortit un bon nombre d'actors i directors del teatre d'avui. I l'any 1995 va dirigir el *Canigó* de Verdaguier, amb la participació de la gent jove i també dels veterans de diferents generacions, tots aplegats davant del ciclorama de sempre en un homenatge que dissimulava un comiat. Tothom va entendre que participar en aquella última aventura escènica era la millor manera de donar-li les gràcies.

Ara Toni Montal ha mort, als 64 anys. Hom s'imagina que el seu cel deu ser tan blau i immens com aquell ciclorama translúcid que fou el teló de fons dels seus èxits i la bandera dels seus millors somnis.

Dues escenes de «*Nuestra Ciudad*», de Thornton Wilder (Figueres, 1957).

NARCÍS-JORDI ARAGÓ